

De beschuldigingen van Rusland - De feiten op een rij

Ruslands agressie tegen Oekraïne heeft ertoe geleid dat Rusland internationaal geïsoleerd is geraakt. Zo heeft de NAVO alle praktische samenwerking met Rusland opgeschort.

Ten einde de aandacht af te leiden van zijn daden, heeft Rusland een aantal beschuldigingen geuit jegens de NAVO, die zijn gebaseerd op een verkeerde voorstelling van zaken en geen recht doen aan de continue inspanningen van de NAVO om een partnerschap met Rusland op te bouwen.

Rusland heeft ook ongegronde aanvallen gedaan op de legitimiteit van de Oekraïense autoriteiten en geweld gebruikt om een deel van Oekraïnes grondgebied te bezetten.

Dit document zet de feiten op een rij.

De betrekkingen tussen de NAVO en Rusland

Rusland beweert dat de NAVO al jarenlang probeert Rusland in internationaal verband te marginaliseren.

Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw, heeft het Bondgenootschap consequent gewerkt aan de opbouw van een samenwerkingsrelatie met Rusland op gebieden van wederzijds belang en gestreefd naar een strategisch partnerschap.

Reeds voor de val van de Sovjet-Unie en het Warschaupact, begon de NAVO contact te zoeken en bood dialoog aan, in plaats van confrontatie, zoals de NAVO-top in Londen van juli 1990 duidelijk maakte (declaratie [hier](#)). In de daaropvolgende jaren bevorderde het Bondgenootschap dialoog en samenwerking door de oprichting van nieuwe fora, het Partnerschap voor de Vrede (Pfv) en de Euro-Atlantische Partnerschaps Raad (EAPR), die toegankelijk waren voor heel Europa, inclusief Rusland (documenten betreffende de oprichting van het Pfv [hier](#) en [hier](#)).

Ten teken van Ruslands unieke rol in de Euro-Atlantische veiligheid, ondertekenden de NAVO en Rusland in 1997 de Stichtingsakte inzake de Wederzijdse Betrekkingen, Samenwerking en Veiligheid, waarmee de Permanente Gezamenlijke NAVO-Rusland Raad werd opgericht. In 2002 versterkten zij die relatie, en richtten de NAVO-Rusland Raad op (NRR). (De Stichtingsakte kan [hier](#) worden nagelezen, de Verklaring van Rome, waarbij de NRR werd opgericht, [hier](#).)

Sinds de oprichting van de NRR, hebben de NAVO en Rusland op allerlei terreinen samengewerkt, van drugs- en terrorismebestrijding, tot onderzeese redding en civiele verdedigingsplanning. Aan geen enkele andere partner is een vergelijkbare relatie aangeboden.

De NAVO heeft Rusland geenszins gemarginaliseerd, maar het land juist als een bevoorrechte partner behandeld.

Het voortbestaan en de uitbreiding van de NAVO

Russische functionarissen zeggen dat de NAVO aan het einde van Koude Oorlog had moeten worden ontbonden, en dat de toetreding van nieuwe bondgenoten uit Midden- en Oost-Europa Ruslands veiligheid ondermijnt.

De NAVO werd niet ontbonden na de Koude Oorlog, omdat haar leden de band in stand wilden houden, die veiligheid en stabiliteit in het transatlantisch gebied garandeerde, zoals de Declaratie van Londen duidelijk maakt: "Wij moeten zij aan zij blijven staan, om de lange vrede die wij de afgelopen vier decennia hebben genoten, te continueren". De NAVO bleef de waarden die altijd haar richtsnoer waren geweest hooghouden en werd meer dan een machtig militair Bondgenootschap: zij groeide uit tot een politiek forum voor dialoog en samenwerking.

De Opendeurpolitiek van de NAVO was en blijft gebaseerd op de vrije keuze van Europese democratieën. Toen Oekraïne besloot een "non-blok-beleid" te gaan voeren, respecteerde de NAVO die keuze ten volle. Ruslands aanhoudende bewering dat de NAVO trachtte Oekraïne te dwingen om toe te treden tot haar gelederen was, en blijft, volledig onjuist.

De NAVO heeft voldaan aan de bepalingen van Artikel 10 van het Noord-Atlantisch Verdrag ([hier](#) beschikbaar) waarin staat dat de bondgenoten "op grond van een unaniem besluit, iedere andere Europese Staat kunnen uitnodigen om toe te treden tot dit Verdrag, indien zij in staat is de beginselen van het Verdrag te bevorderen, en kan bijdragen aan de veiligheid van het Noord-Atlantisch gebied".

Bij zes gelegenheden, tussen 1952 en 2009, hebben Europese landen ervoor gekozen om het lidmaatschap aan te vragen, op grond van een democratisch proces en respect voor de rechtsorde. De NAVO-bondgenoten hebben unaniem besloten hen te accepteren. De uitbreiding van de NAVO en de EU heeft landen in Midden- en Oost-Europa geholpen moeilijke hervormingen door te voeren, hetgeen een voorwaarde was voor hun toetreding. Dit heeft hun inwoners de voordelen opgeleverd van democratische keuzemogelijkheden, de rechtsorde en aanzienlijke economische groei. Deze inspanningen hebben Europa dichterbij het moment gebracht waarop het een als één geheel, vrij, en in vrede levend continent is, dan op enig ander moment in de geschiedenis.

Rusland heeft deze visie ook onderschreven in de Stichtingsakte. Het verbond zich ertoe “in Europa een gemeenschappelijke ruimte van veiligheid en stabiliteit te scheppen, zonder scheidslijnen of invloedsferen”, en beloofde “de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van alle staten te respecteren, inclusief hun inherente recht om zelf te bepalen hoe zij in hun eigen veiligheid willen voorzien”.

In tegenstelling tot deze beloften, lijkt Rusland nu een invloedsfeer te willen creëren door een deel van Oekraïne te bezetten, grote aantallen troepen langs de grens te positioneren en te eisen, zoals de Russische minister van buitenlandse zaken Sergej Lavrov onlangs verklaarde, dat “Oekraïne tot geen enkel blok zal kunnen behoren”.

Russische beweringen dat de NAVO heeft beloofd niet uit te zullen breiden

Russische functionarissen beweren dat Amerikaanse en Duitse functionarissen in 1990 hebben beloofd dat de NAVO zich niet naar Midden- en Oost-Europa zou uitbreiden, geen militaire infrastructuur zou bouwen in de buurt van de Russische grenzen, en daar geen permanente troepen zou positioneren.

Zo'n belofte is nooit gedaan, en er is nooit enig bewijs geleverd om Ruslands beweringen te staven. Als een dergelijke belofte al zou zijn afgelegd door de NAVO als zodanig, dan zou dat in de vorm geweest zijn van een officieel, geschreven besluit, genomen door alle NAVO-bondgenoten. Bovendien begon de overweging over de uitbreiding van de NAVO jaren na de hereniging van Duitsland. Deze kwestie stond dus nog niet op de agenda op het moment waarop deze beloften volgens Rusland zouden zijn gedaan.

De beschuldiging dat de NAVO beloofd zou hebben geen infrastructuur te bouwen in de buurt van Rusland is al even onjuist. In de Stichtingsakte herhaalde de NAVO “in de huidige en de te verwachten veiligheidsomgeving, zal het Bondgenootschap haar collectieve verdediging en andere missies blijven uitvoeren, door te zorgen voor de noodzakelijke interoperabiliteit, integratie, en een vermogen voor versterking, en niet door de additionele stationering van aanzienlijke hoeveelheden gevechtstroepen. Dientengevolge zal het moeten vertrouwen op een adequate infrastructuur, passend bij bovengenoemde taken. In deze context, kan versterking, indien noodzakelijk, plaatsvinden, wanneer verdediging tegen een dreiging of agressie nodig is en voor missies ter ondersteuning van de vrede in overeenstemming met het Handvest van de Verenigde Naties en de leidende beginselen van de OVSE en tevens voor oefeningen in overeenstemming met het aangepaste CSE-verdrag, de bepalingen van het Weense Document uit 1994 en wederzijds overeengekomen transparantiemaatregelen”.

De NAVO heeft inderdaad de modernisering van militaire infrastructuur ondersteund, zoals luchtmachtbases, in de landen die zijn toegetreden tot het Bondgenootschap, in overeenstemming met de vereisten voor versterking en oefeningen. Echter, de enige gevechtstroepen die permanent gelegerd zijn op het grondgebied van de nieuwe leden, zijn hun eigen strijdkrachten.

Zelfs voor de crisis in Oekraïne, was het enige reguliere zichtbare teken dat er Bondgenootschappelijke troepen aanwezig waren in de nieuwe lidstaten, de aanwezigheid van NAVO-straaljagers, die in de Baltische Staten werden gebruikt voor een missie ter bewaking van het luchtruim. Deze minimale defensieve middelen kunnen niet worden omschreven als aanzienlijke hoeveelheden gevechtstroepen, zoals bedoeld in de Stichtingsakte.

Sinds de crisis, heeft de NAVO maatregelen genomen om het inzicht in de situatie te vergroten en de verdediging van onze oostelijke leden te versterken. Ook dit is volledig in overeenstemming met de Stichtingsakte en een direct resultaat van Ruslands destabiliserende militaire acties.

Tot slot, in de Akte staat ook, “Rusland zal een soortgelijke terughoudendheid betrachten ten aanzien van de ontplooiing van zijn conventionele troepen in Europa”. Ruslands agressie tegen Oekraïne is een flagrante schending van deze belofte, net als zijn unilaterale opschorting van de naleving van het CSE-verdrag.

Russische beweringen dat de NAVO de Russische zorgen over de raketafweer heeft genegeerd

De NAVO heeft Ruslands zorg niet genegeerd. In tegendeel, het Bondgenootschap heeft consequent gestreefd naar samenwerking met Rusland ten aanzien van een raketschild. Tijdens de Top van Lissabon in 2010, besloten de NAVO-Europese staatshoofden en -regeringsleiders “een raketafweervermogen te creëren om alle NAVO-Europese bevolkingen, grondgebieden en troepen te beschermen en zij nodigden Rusland uit met ons samen te werken” (declaratie [hier](#)).

Dit werd herhaald tijdens de Top van Chicago in mei 2012 ([hier](#)), waar de leiders onderstreepten dat de NAVO “vastbesloten blijft tot samenwerking ten aanzien van een raketschild in een geest van wederzijds vertrouwen en wederkerigheid”, en expliciet verklaarden, dat het NAVO-raketschild “de Russische strategische afschrikkingsvermogens niet zal ondermijnen”. De NAVO deed tevens voorstellen voor een transparantieregime, inclusief de oprichting van twee gezamenlijke NAVO-Rusland raketafweercentra. Rusland heeft deze voorstellen van de hand gewezen.

Deze Topconferentiedeclaraties houden meer in dan politieke beloften: zij definiëren het NAVO-beleid. In plaats van in te gaan op het NAVO-aanbod van samenwerking, heeft Rusland argumenten naar voren gebracht die voorbijgaan aan zowel de fysica, als aan het expliciete beleid van de NAVO. Onafhankelijke Russische militaire deskundigen hebben duidelijk gemaakt dat het NAVO-raketafweerprogramma geen enkele bedreiging voor Rusland zou kunnen betekenen, of de effectiviteit van zijn strategische afschrikkingstroepen zou kunnen verminderen. De Russische regering heeft het raketschild aangewend als excuus voor beschuldigingen, in plaats van het te benutten als een mogelijkheid voor partnerschap.

Russische kritiek op de legitimiteit van de militaire NAVO-acties – Libië

In een poging zijn illegale acties op de Krim te verdedigen, heeft Rusland de legitimiteit van enkele NAVO-operaties aangevallen.

Hiertoe behoort de operatie o.l.v. de NAVO in 2011, om burgers in Libië te beschermen. Deze operatie werd opgezet, op grond van twee resoluties van de VN-Veiligheidsraad (UNSCR), UNSCR's [1970](#) & [1973](#), die beide Hoofdstuk VII van het VN-Handvest citeren, en die geen van beide door Rusland werden bestreden. President Poetin heeft onlangs de NAVO ervan beschuldigd dat zij de resoluties heeft geschonden door Libië te bombarderen. Dit is geheel onjuist.

UNSCR 1973 machtigde de NAVO “alle noodzakelijke maatregelen te nemen” om “burgers en door burgers bewoonde gebieden te beschermen tegen een dreigende aanval”, en dat heeft de NAVO dan ook gedaan, met de politieke en militaire steun van regionale staten en leden van de Arabische Liga.

Na het conflict, heeft de NAVO samengewerkt met de Internationale Onderzoekscommissie van de VN inzake Libië, die geen schending heeft geconstateerd van UNSCR 1973 of het internationale recht, en daarentegen juist concludeerde dat “de NAVO een uiterst precieze campagne had uitgevoerd met een aantoonbare, vaste wil om civiele slachtoffers te voorkomen”.

Russische kritiek op de legitimiteit van militaire NAVO-acties – Kosovo

De NAVO-operatie in verband met Kosovo volgde op een jaar van intensieve inspanningen van de VN en de Contactgroep, waar Rusland lid van was, om tot een vreedzame oplossing te komen. De VN-Veiligheidsraad heeft bij verscheidene gelegenheden de etnische zuiveringen in Kosovo en de toenemende aantallen vluchtelingen die uit hun woningen waren verdreven, gekenmerkt als een bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid. De NAVO-operatie *Allied Force* ging van start, ondanks het ontbreken van een mandaat van de Veiligheidsraad, om grootschalige, langdurige schendingen van de mensenrechten en het doden van burgers te voorkomen.

Na de luchtcampagne, heeft KFOR, de daaropvolgende operatie o.l.v. de NAVO, waar oorspronkelijk ook Rusland aan deelnam, steeds onder VN-mandaat gestaan (UNSCR [1244](#)), met het doel een veilige en beheerste omgeving voor Kosovo te bewerkstelligen. Dit heeft geleid tot bijna tien jaar van diplomatieke inspanningen, onder mandaat van de VN, om een politieke oplossing te vinden, en de uiteindelijke status van Kosovo vast te stellen zoals voorgeschreven in UNSCR 1244.

De operatie in Kosovo werd uitgevoerd na een uitvoerige discussie, waaraan door de gehele internationale gemeenschap werd deelgenomen, die betrokken was bij een langdurige crisis. Op de Krim, waar geen tekenen van een crisis te zien waren, en waar niet gepoogd werd te onderhandelen over een oplossing in de een of andere vorm, heeft Rusland de gehele internationale gemeenschap, inclusief de VN, links laten liggen en gewoon een deel van het grondgebied van een ander land bezet.

Russische beweringen dat de Oekraïense autoriteiten illegaal zijn

De huidige president en regering van Oekraïne zijn goedgekeurd door een overweldigende meerderheid in het Oekraïense parlement (met 371 van de 417 geregistreerde stemmen) op 27 februari 2014, inclusief leden van de Partij van Regio's.

Dat parlement werd gekozen op 28 oktober 2012. Het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken verklaarde toentertijd dat de verkiezingen “vreedzaam, zonder excessen en in overeenstemming met de algemeen geaccepteerde maatstaven” waren gehouden en bevestigde Oekraïnes vaste wil om de democratie en de rechtsorde te handhaven. Die verklaring kan [hier](#) in het Russisch worden nagelezen.

Het parlement dat toen door Rusland wettig werd genoemd, kan nu niet zomaar als onwettig worden betiteld.

Russische beweringen dat het zogenaamde referendum op de Krim wettig was

Russische functionarissen beweren dat het zogenaamde referendum op de Krim op 16 maart wettig was.

Het referendum was onwettig volgens de Oekraïense grondwet (beschikbaar in het Oekraïens [hier](#), in het Russisch [hier](#), in het Engels [hier](#)), waarin staat dat vraagstukken betreffende “verandering van het Oekraïense grondgebied alleen kunnen worden opgelost door een pan-Oekraïens referendum”. De Krim, als onderdeel van Oekraïne, heeft de status van een autonome republiek, maar alle kwesties t.a.v. zijn gezag moeten worden opgelost door het Oekraïense parlement (artikel 134) en zijn grondwet moet worden goedgekeurd door het Oekraïense parlement (artikel 135).

Bovendien werd het zogenaamde referendum binnen enkele weken georganiseerd door een groep personen die zichzelf tot de leiders van de Krim hadden uitgeroepen en die door Russisch militair personeel waren geïnstalleerd na het innemen van de regeringsgebouwen.

Russische beweringen dat de annexatie van de Krim gerechtvaardigd werd door de mening van het Internationale Gerechtshof over de onafhankelijkheid van Kosovo

Russische leiders beweren dat het precedent voor de zogenaamde onafhankelijkheidsverklaring van de Krim, is geschapen door de adviserende mening van het Internationale Gerechtshof over de onafhankelijkheid van Kosovo (online [hier](#)).

Het hof heeft echter duidelijk verklaard dat hun mening geen precedent vormt. Het hof zei dat het een “beperkte, specifieke” vraag had voorgelegd gekregen over de onafhankelijkheid van Kosovo, die niet de bredere juridische consequenties van dat besluit zou betreffen. Het hof beschreef omstandigheden waarin onafhankelijkheidsclaims onwettig zouden zijn. Daartoe zouden behoren claims die “gepaard waren gegaan, of zouden zijn gegaan, met het onwettig gebruik van geweld”. Een voorbeeld van “onwettig gebruik van geweld” zou een invasie zijn en bezetting door een buurland – hetgeen precies is wat Rusland heeft gedaan.

Bovendien duurde het proces leidend tot de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo vele jaren en omvatte een uitvoerig, door de Verenigde Naties geleid proces. De Russische beweringen gaan volledig aan deze feiten voorbij.

Public diplomacy division (PDD) - press and media section

Tel.: +32(0)2 707 1010/1002

E-mail: moc@hq.nato.int

#NATO